

EDİTÖR: FAHRİ ÇAKI

MODERNİTENİN PANDEMİK HÂLLERİ

maskeli, mesafeli ve kırılğan

EDİTÖR: FAHRİ ÇAKI

maskeli, mesafeli ve kırılğan

MODERNİTENİN PANDEMİK HÂLLERİ

EDİTÖR: FAHRİ ÇAKI

COVID-19 virüsünün kaynağı ve yayılma alanının *yabancı ve uzak bir yer* (Wuhan) ve öteki (Asyalı) bir kimlikle ilişkili olduğu ilk haftalardaki nispeten lakayt tutumlar, tehlike sınırlar ötesinde hızla yayılmaya ve *eve* yaklaşmaya başlayınca yerini hızla artan toplumsal kaygıya bıraktı ve beraberinde medya ilgisi de hızla yükseldi. Bugünlerde ve daha sonrasında artık tehlike *evin* içine girdiğinde insanlar COVID-19 risklerine rasyonel veya rasyonel olmayan çeşitli tepkiler verdiler.

Bu durumda denilebilir ki farklı yerlerde, geçmişte ve şimdi farklı deneyimler yaşayan bireyler ve topluluklar pandemiyi de farklı şekillerde deneyimlemekte, ona farklı anlamlar yüklemekte ve farklı tepkiler göstermektedirler. Pandeminin fiziki/biyolojik nedenlerini ve sonuçlarını anlamamız gerekli ve önemli olması kadar insanların onu nasıl deneyimlediklerini, yaşam dünyalarında onu nasıl ve hangi yollarla anlamlandırdıklarını anlamak da en az önceki kadar gerekli ve önemlidir. Hiç şüphesiz bu ödev sosyal bilimcilerin omuzlarındaki bir sorumluluktur. Pandemiden etkilenen alanların yerel bağlarının temel sosyal ve kültürel özelliklerini anlamak ve bunların pandemi müdahalelerine ilişkin stratejileri ve uygulamaları nasıl doğrudan etkileyeceğini öngörebilmek için sosyal bilimciler ve uygulayıcılar arasındaki işbirliği hayati önem taşımaktadır. Pandemileri daha iyi kontrol etmek ve hazırlanmak için onların sosyal, kültürel, ekonomik ve politik bağlarını araştırmak gerekmektedir. Bu kitap işte bu ödevde odaklanarak COVID-19 özelinde pandemi gerçekliğine ilişkin bilgi ve anlayışımızın gelişmesine mütevazı bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Oldukça kapsamlı beş kısım ve yirmi üç bölümden oluşan kitap, doğa ve insan kaynaklı afetler gerçekliğine yönelik süreklilik arz eden bir akademik ilginin ürünüdür ve COVID-19 özelinde pandemilere çok disiplinli bir bakış sunmaktadır. Bu yönüyle kitap, okuyucuya birbirinden farklı perspektiflerle pandemi olgusuna nasıl yaklaşılabileceğini görme şansı vermektedir. Bunu yaparken alanında deneyimli akademisyenleri bir araya getirmenin yanı sıra genç ve yetenekli araştırmacılara da alan açan kitap, modernitenin pandemik hâllerine sorgulayıcı bir ışık tutmaktadır.

MODERNİTENİN PANDEMİK HÂLLERİ
maskeli, mesafeli ve kırılğan

AKADEMİK YAYINCILIK

www.nobelyayin.com

nobelyayin | nobelkitap | nobelcecek | nobelyasam | nobelcocukyayin

MASKELİ, MESAFELİ VE KIRILGAN

MODERNİTENİN PANDEMİK HÂLLERİ

Editör:
Fahri ÇAKI

MODERNİTENİN PANDEMİK HÂLLERİ

Editör: Fahri ÇAKI

Yayın No. : 2957
Beşeri Bilimler No. : 207
ISBN : 978-625-406-433-3
E-ISBN : 978-625-406-434-0
Basım Sayısı : 1. Basım, Ekim 2020

© Copyright 2020, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 40340

Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.

Genel Yayın Yönetmeni : Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Yayın Koordinatörü : Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Redaksiyon : Seda Çelikkaya -seda@nobelyayin.com-
Sayfa Tasarım : Tarkan Kara -erdal@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım : Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-
Baskı Sorumlusu : Yavuz Şahin -yavuz@nobelyayin.com-
Baskı ve Cilt : Sarıyıldız Ofset Amb. Kağ. Paz. San. ve Tic. Ltd. Sertifika No.: 23593
İvedik Ağaç İşleri San. Sit. 1354. Cad. 1358. Sok. No.: 31 Ostim / ANKARA

Kütüphane Bilgi Kartı

Çakı, Fahri.

Modernitenin Pandemik Hâlleri / Fahri Çakı

1. Basım. XXII + 496 s. 16x23,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.

ISBN: 978-625-406-433-3

E-ISBN: 978-625-406-434-0

1. Modernite 2. Pandemi 3. Afetler Sosyolojisi 4. Beden Sosyolojisi

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Adres: Bahçekapı mh. 2465 sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat Şaşmaz-ANKARA - siparis@nobelyayin.com-

Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65

E-Satış: www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com / www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa Basım Dağıtım, Arasta, Arkadaş Kitabevi, D&R Mağazaları, Dost Dağıtım, Ekip Dağıtım, Kıda Dağıtım, Kitapsan, Nezh Kitabevleri, Pandora, Prefix, Remzi Kitabevleri

Bu kitap, COVID-19 salgını sürecinde sağlık, ulaşım, temizlik, güvenlik, market çalışanları başta olmak üzere *yaşam devam etsin ve bizler iyi olalım* diye fedakrca hizmet veren tüm emekçilere ve “nefes alamayan” mazlumlara ithaf olunmuştur.

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

GİRİŞ: AKADEMİK SİNERJİYLE COVID-19'U ANLAMAK

Fahri ÇAKI

Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

1. AFETLER SOSYOLOJİSİ BAĞLAMINDA PANDEMİYE BAKIŞ

Fahri ÇAKI

Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

2. BEDEN SOSYOLOJİSİ AÇISINDAN PANDEMİ

Kadir CANATAN

Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, kadir.canatan@izu.edu.tr

3. PANDEMİYE YOL AÇAN FAKTÖRLER

Alper UZUN

Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü.

Burak OĞLAKCI

Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı.

4. PANDEMİYE KARŞI KÜLTÜREL TUTUM VE TAVIRLAR

Aydın AKTAY

Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

5. COVID-19 PANDEMİSİNDE ALINAN BAZI ÖNLEMLERİN DAMGALANMA VE AYRIMCILIK SÜREÇLERİNE ETKİLERİ

Roza SÜLEYMANOĞLU DİNÇER

Dağuş Üniversitesi, Sosyal Hizmetler Programı, rsuleymanoglu@dogus.edu.tr

6. YERYÜZÜNDEKİ "ÇİRKİN ÖRDEK YAVRU"LARININ HAPŞIRIK/ÖKSÜRÜK İLE İMTİHANI: SOSYOLOJİK BİR AÇIMLAMA

Yonca ALTINDAL

Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, yoncaaltindal@balikesir.edu.tr

7. COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNİN SİYASİ YAŞAMA ETKİLERİ VE GELECEĞE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Ahmet KESER

Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İİSBF, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

8. PANDEMİNİN EKONOMİK ETKİLERİ

Rengin AK

Kırklareli Üniversitesi, İ.İ.B.F, İktisat Bölümü, rengin.ak@klu.edu.tr

Armağan TÜRK

Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, İ.İ.B.F, İktisat Bölümü, aturk@bandirma.edu.tr

Berna AK BİNGÜL

Kırklareli Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Finans ve Bankacılık Bölümü, berna.akbingul@klu.edu.tr,

9. KORONAVİRÜS KRİZİNİN PSİKOLOJİK BOYUTU

Hüseyin ŞAHİN

Bakırköy RAM/ Uzm. Psk. Danışman, psksahin@hotmail.com

10. COVID-19 SALGINIYLA EĞİTİMDE ORTAYA ÇIKAN ÇEŞİTLİ FIRSATLARA, RİSKLERE VE EŞİTSİZLİKLERE BAKIŞ

Taner ATMACA

Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

- 11. PANDEMİ VE MEKÂN**
Alper UZUN
Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü
Oğuzhan ÖZKAN
Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü
- 12. KIRSAL-KENTSEL ALGILAMALAR VE ALAN SORUNU OLARAK PANDEMİLER**
Serdar NERSE
Batman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Böl.
- 13. PANDEMİ SÜRECİNDE ADİL ENTEGRASYONU YENİDEN DÜŞÜNMEK**
Cihan ARDİLİ
Sosyolog, İpekyolu Kalkınma Ajansı
- 14. KÜRESEL KAMUSAL MALLAR PERSPEKTİFİNDEN COVID-19'LA MÜCADELE**
Arman Zafer YALÇIN
Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, armanzafer2525@gmail.com
- 15. SOSYAL SERMAYE TURNUSOLÜ OLARAK PANDEMİ, GÜVEN VE İŞ BİRLİĞİ**
Mustafa Kemal ŞAN
Sakarya Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Osman AYDOĞAN
Sakarya Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
- 16. HALK SAĞLIĞI VE ULUSAL GÜVENLİK SORUNU OLARAK PANDEMİLER**
Celalettin ÇEVİK
Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı, Hemşireliği Anabilim Dalı
- 17. PANDEMİ YÖNETİMİ, YEREL YÖNETİMLER VE SİVİL TOPLUM İŞ BİRLİKLERİ: BALIKESİR ÖRNEĞİ**
Mürsel SABANCI
Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, Genel Sekreter Yrd., murselsabanci@hotmail.com
Ali ERFİDAN
Balıkesir Üniversitesi, Altınoluk Meslek Yüksekokulu, alierfidan45@gmail.com
- 18. COVID-19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE SİVİL DAYANIŞMA: TÜRKİYE KENT KONSEYLERİ BİRLİĞİ ÖRNEĞİ**
Mürsel SABANCI
Türkiye Kent Konseyleri Birliği, 11. Dönem Başkanı, murselsabanci@hotmail.com
Ahmet Furkan ÇETİN
Balıkesir Kent Konseyi, Proje Uzmanı, furkancetin@gmail.com
- 19. EDEBİYAT VE HASTALIK - Kurmaca Metinlerde Salgınların ve Hastalıkların Görünme Biçimleri**
Mehmet NARLI
Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Sercan CEYLAN
Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
- 20. PANDEMİYE DİNİ YAKLAŞIMLAR VE TARTIŞMALAR**
Recep ÖNAL
Giresun Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü
- 21. PANDEMİ VE ETİK**
Barış ŞENTUNA
Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü
- 22. PANDEMİ VE KOMPLO TEORİLERİ**
Adurrahim KORKMAZ
- 23. MUSİBETLER VE SALGINLARDAN KURTULUŞA İLİŞKİN DİNİ TUTUM: DUA**
Mustafa Özbaş
Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	v
BÖLÜMLER VE YAZARLARI	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii

GİRİŞ: AKADEMİK SİNERJİYLE COVID-19'U ANLAMAK

1

Fahri ÇAKI

Kitap Hakkında	6
Bölümler Hakkında	7
Sözü Bitirirken	22
Kaynakça.....	23

I. KISIM PANDEMİ VE SOSYAL BİLİMLER

1. AFETLER SOSYOLOJİSİ BAĞLAMINDA PANDEMİYE BAKIŞ

27

Fahri ÇAKI

1.1. Giriş.....	27
1.2. Afetler Sosyolojisi Üzerine Kısa Bir Tarihçe.....	28
1.3. Bir Tanımsal Keyfilik Alanı Olarak Afet ve Pandemi	30
1.4. Afet Paradigmaları	32
1.4.1. Tehlike-odaklı Afet ve Risk Paradigması	32
1.4.2. Kırılganlık-odaklı Afet ve Risk Paradigması	33
1.4.3. Sosyal İnşacı Afet ve Risk Paradigması	35
1.5. Afet Paradigmaları Çerçevesinde Pandemiler	36
1.5.1. Pandemilerin Köksel Nedenleri	37
1.5.2. Pandemi ve Risk.....	38
1.5.3. Pandeminin Dili.....	40
1.5.4. Pandemi Yönetimi.....	41
1.5.5. Pandemilerde Kırılganlıklar ve Eşitsizlikler	43
1.5.6. Politik Boyutlarıyla Pandemiler	45

1.5.7. Pandemi ve Korku	46
1.5.8. Pandemiye “Sosyal Mesafe”, İzolasyon ve Yalnızlaşma.....	47
1.6. Sonuç Yerine	49
Kaynakça.....	53

2. BEDEN SOSYOLOJİSİ AÇISINDAN PANDEMİ.....57

Kadir CANATAN

2.1. Genel Çerçeve.....	57
2.2. Beden Sosyolojisi Açısından Salgınlar Yaklaşımlar.....	60
2.3. Modern Toplum Nasıl Bir Krizle/Salgınla Karşı Karşıyadır?.....	62
2.4. Nasıl Bir Toplum, Nasıl Bir Beden?	64
2.5. Kaçaklar, İhlaller ve Protestolar	67
2.6. Sonuçlar	71
Kaynakça.....	72

3. PANDEMİYE YOL AÇAN FAKTÖRLER..... 73

Alper UZUN - Burak OĞLAKCI

3.1. Giriş.....	73
3.2. Pandemilerin Afet Boyutu.....	75
3.3. Pandemilerin Ortaya Çıkmasında Etkili Olan Faktörler	76
3.4. Sonuç.....	85
Kaynakça.....	87

4. PANDEMİYE KARŞI KÜLTÜREL TUTUM VE TAVIRLAR 91

Aydın AKTAY

4.1. Giriş.....	91
4.2. Refah Devletlerinde Korona ve Yaşlılık Olgusunun Anlamı	94
4.3. Farklı Siyasal Rejimlerin Korona İle İmtihan Karnesi.....	97
4.4. Liberalizm ve Korona Krizi Kısacasında Türkiye ve Yeni Türkiye Sosyolojisi.....	99
4.5. Türk Sağlık Sisteminin Güç Kaynakları ve Bağışıklık Sistemi.....	102
4.6. Korona Virüsünün Türk Halkıyla İmtihanı.....	102
4.7. Korona Krizi Karşısında Türk Solu.....	104
4.7.1. Türk Solunun Dört Zindanı-1.....	104
4.7.2. Türk Solunun Korona Krizi ve Yardım Kültürü İle İmtihanı-2	106
4.8. Bölgesel, Dinî ve Etnik Farklılıklara Göre Dünyada ve Türkiye’de Durum	107
4.9. Sonuç Olarak.....	109
Kaynakça.....	109

II. KISIM PANDEMİNİN ETKİLERİ

5. COVID-19 PANDEMİSİNDE ALINAN BAZI ÖNLEMLERİN DAMGALANMA VE AYRIMCILIK SÜREÇLERİNE ETKİLERİ 113

Roza SÜLEYMANOĞLU DİNÇER

5.1. Giriş.....	113
5.2. Bazı Salgınların Tarihselliği ve Toplumsal Etkileri	114
5.3. Damgalanma ve Ayrımcılık Kavramları Üzerine.....	118
5.4. Koronavirüs Sürecinde Türkiye, Alınan Bazı Önlemler ve Etkileri	120
5.5. Sonuç.....	127
Kaynakça.....	128

6. YERYÜZÜNDEKİ “ÇİRKİN ÖRDEK YAVRU”LARININ HAPŞIRIK/ÖKSÜRÜK İLE İMTİHANI: SOSYOLOJİK BİR AÇIMLAMA 131

Yonca ALTINDAL

6.1. Giriş.....	131
6.2. Parçalanmış Bedenlerin Damgalanmadaki Yüzü: Kırılğanlık	134
6.3. Eteği mi Eksik? Maskesi mi Yırtık?: Pandemiye Kadın Olmak.....	135
6.4. Siyahın Maskeli Matemi: Pandemiye Azınlık Olmak	144
6.5. Klarnetin Öksürüğe Mağlubiyeti: Pandemiye Çingene/Roman Olmak	146
6.6. Gitmek mi? Kalmak mı? İşte Bütün Mesele Bu! Pandemiye Mülteci Olmak	147
6.7. Yüzündeki Çizgilerden, Elindeki Bastondan, Aklar Düşen Saçımdan Sen Suçlusun! Pandemiye Yaşlı Olmak	151
6.8. Sonuç.....	153
Kaynaklar	155

7. COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNİN SİYASİ YAŞAMA ETKİLERİ VE GELECEĞE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME 161

Ahmet KESER

7.1. Giriş.....	161
7.2. Bir Örnek Olarak Tarihteki Kara Veba (The Black Death) Salgınının Siyasi Etkileri.....	165
7.3. COVID-19 Pandemisinin Bugüne Kadar Hissedilen ve Gelecekte Ortaya Çıkması Muhtemel Siyasi Etkileri	169
7.4. Sonuç ve Değerlendirme	186
Kaynakça.....	190

8. PANDEMİNİN EKONOMİK ETKİLERİ..... 193

Rengin AK - Armağan TÜRK - Berna AK BİNGÜL

8.1. Giriş.....	193
8.2. Pandeminin Yarattığı Makro Ekonomik Etkiler	195
8.2.1. Millî Gelire Etkisi	195
8.2.2. Enflasyona Etkisi.....	200
8.2.3. İstihdam ve İşsizliğe Etkisi	201
8.2.4. Yatırım ve Kamu Harcamalarına Etkisi	203
8.3. Sonuç ve Değerlendirme	204
Kaynakça.....	205

9. KORONAVİRÜS KRİZİNİN PSİKOLOJİK BOYUTU207

Hüseyin ŞAHİN

9.1. Giriş.....	207
9.2. Çalışmanın Amacı.....	208
9.3. Çalışmanın Kavramsal Çerçevesi	208
9.3.1. Koronavirüs Krizi ve Gösterilen Stres Tepkileri	208
9.3.2. Koronavirüs Salgını Sürecinde Psikolojik Sağlık ve Sağlamlıkla İlişkili Bazı Duygular	210
9.4. Şok Reaksiyonu ve Küresel Yas	214
9.5. Kriz Sürecinde Pozitif Duyguların Beslenmesi	215
9.6. Psikolojik Sağlamlığı Korumak ve Güçlendirmek	217
9.7. Yetkili Kurum ve Kişilerin Uyarılarına Uymak.....	219
9.8. Sonuç ve Öneriler.....	223
Kaynakça.....	225

10. COVID-19 SALGINIYLA EĞİTİMDE ORTAYA ÇIKAN ÇEŞİTLİ FIRSATLARA, RİSKLERE VE EŞİTSİZLİKLERE BAKIŞ 227

Taner ATMACA

10.1. Giriş.....	227
10.2. Eğitimde Dijital Dönemle Ortaya Çıkan Fırsatlar	229
10.3. Eğitimde Dijital Dönemle Ortaya Çıkan Riskler ve Eşitsizlikler	235
10.4. Sonuç.....	239
Kaynakça.....	240

III. KISIM PANDEMİ VE MEKÂN İLİŞKİLERİ

11. PANDEMİ VE MEKÂN.....245

Alper UZUN - Oğuzhan ÖZKAN

11.1. Giriş.....	245
11.2. Pandemi Kavramı.....	246
11.3. Mekân Kavramı	250
11.4. Pandemi ve Mekân İlişkisi	253
11.5. Sonuç.....	257
Kaynaklar.....	259

12. KIRSAL-KENTSEL ALGILAMALAR VE ALAN SORUNU OLARAK PANDEMİLER..... 261

Serdar NERSE

12.1. Giriş.....	261
12.2. Kırsal-Kentsel Alanlarda Risk Durumu.....	264
12.3. Salgınların Kır Ve Kente Sosyoekonomik Etkileri	267
12.4. Sonuç.....	270
Kaynakça.....	272

13. PANDEMİ SÜRECİNDE ADİL ENTEGRASYONU YENİDEN DÜŞÜNMEK..... 275

Cihan ARDİLİ

13.1. Giriş.....	275
13.2. Okuduğunuz Bu Bilgiler Nasıl Üretildi?	278
13.3. Duyamıyoruz Sizi, Mikrofonunuz Mu Kapalı Acaba?	280
13.4. Bulgular	281
13.4.1. Ekonomik Yansımalar	281
13.4.2. Eğitime Yansımaları	282
13.4.3. Entegrasyona Yansımaları	284
13.4.4. Sağlık Konusunda Yansımalar	288
13.5. Şimdi Sesim Geliyor Mu Acaba, Duyabiliyor Musunuz?	289
Notlar.....	292
Kaynaklar.....	295

IV. KISIM PANDEMİ YÖNETİMİ

14. KÜRESEL KAMUSAL MALLAR PERSPEKTİFİNDEN COVID-19'LA MÜCADELE299

Arman Zafer YALÇIN

14.1. Giriş	299
14.2. Küresel Kamusal Mallar: Teorik Arka Plan	301
14.2.1. Küresel Kamusal Malların Tanımı ve Özellikleri.....	302
14.2.2. Küresel Kamusal Malların Sınıflandırılması.....	303
14.2.3. Küresel Kamusal Malların Sunumu.....	304
14.2.4. Küresel Kamusal Malların Üretimi ve Finansmanı.....	306
14.3. Küresel Kamusal Mal Olarak Sağlık.....	308
14.3.1. Sağlıkın Küresel Düzeyde Sunumu	309
14.3.2. Salgın Hastalıklarla Mücadelenin Küresel Finansmanı ve Küresel Sağlık Politikasının Aktörleri	312
14.4. COVID-19 Pandemisi Perspektifinden İdeal Bir Küresel İş Birliği Mekanizması Nasıl Kurulabilir?	316
14.5. Değerlendirme ve Sonuç	321
Kaynakça.....	323

15. SOSYAL SERMAYE TURNUSOLÜ OLARAK PANDEMİ: GÜVEN VE İŞ BİRLİĞİ.....325

Mustafa Kemal ŞAN - Osman AYDOĞAN

15.1. Giriş.....	325
15.2. Sosyal Sermaye Kavramının Serencamı	328
15.3. Sosyal Sermaye ve Güven	331
15.4. Sosyal Sermaye; Sivil Katılım ve Karşılıklı İş Birliği	332
15.5. İnsanlığın Ortak Krizi: Pandemi	333
15.6. Sosyal Sermaye Sınavı: COVID-19 Pandemisi.....	337
15.7. Krizin Eşiğinde Eşitsizlik	342
15.8. Çözüm Anahtarı Olarak İş Birliği ve Güven	347
15.9. Sonuç.....	351
Kaynakça.....	353

16. HALK SAĞLIĞI VE ULUSAL GÜVENLİK SORUNU OLARAK PANDEMİLER357

Celalettin ÇEVİK

16.1. Bulaşıcı Hastalıklarla İlgili Bazı Kavramlar	357
16.2. Geçmişten Günümüze Pandemiler	359
16.3. Yeni Korona Virüs.....	361

16.4. Pandemi ve Ulusal Güvenlik	362
16.5. Pandemi Sürecinde Risk Grupları.....	365
16.6. Salgın Yönetimi ve Pandemiyle Savaşım	366
16.7. Sonuç	369
Kaynaklar	370

17. PANDEMİ YÖNETİMİ, YEREL YÖNETİMLER VE SİVİL TOPLUM İŞ BİRLİKLERİ: BALIKESİR ÖRNEĞİ.....373

Mürsel SABANCI - Ali ERFİDAN

17.1. Giriş.....	373
17.2. Amaç	374
17.3. Yöntem	374
17.4. Bulgular	375
17.4.1. Yapılan Faaliyetler.....	375
17.4.3. Sivil Toplum Kuruluşları.....	382
17.4.4. Kamu Kurumları.....	383
17.5. Sonuç ve Öneriler.....	383
Kaynakça.....	384

18. COVID-19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE SİVİL DAYANIŞMA: TÜRKİYE KENT KONSEYLERİ BİRLİĞİ ÖRNEĞİ 385

Mürsel SABANCI - Ahmet Furkan ÇETİN

18.1. Giriş.....	385
18.2. KENT KONSEYLERİ	385
18.3. Türkiye Kent Konseyleri Birliği	387
18.4. COVID-19 Pandemisi Sürecinin Kent Konseyleri Bağlamında Değerlendirilmesi ve Türkiye Kent Konseyleri Birliğinin Rolü	387
Kaynakça.....	391

V. KISIM PANDEMİYE İLİŞKİN ALTERNATİF YAKLAŞIMLAR

19. EDEBİYAT VE HASTALIK - KURMACA METİNLERDE SALGINLARIN VE HASTALIKLARIN GÖRÜNME BİÇİMLERİ395

Mehmet NARLI - Sercan CEYLAN

19.1. Kavramsal Çerçeve ve İlgili Literatüre Değini	395
19.2. Dünya Edebiyatında Salgınlar.....	400
19.3. Türk Edebiyatında Hastalık ve Salgın	405
19.4. Sonuç.....	410
Kaynakça.....	411

20.PANDEMİYE DİNİ YAKLAŞIMLAR VE TARTIŞMALAR 413

Recep ÖNAL

20.1. Giriş.....	413
20.2. Salgına Yönelik Düşünsel Yaklaşımlar.....	415
20.3. Dinlerin Salgınlarla Yaklaşımı.....	418
20.3.1. Yahudi Düşüncesinde Pandemik Afetler.....	418
20.3.2. Hristiyan Düşüncesinde Pandemik Afetler.....	420
20.3.3. İslam Düşüncesinde Pandemik Afetler.....	424
20.4. Kur'an'da Pandemik Afetler ve Musibetler.....	425
20.5. Kur'an'a Göre Salgınlarda İnsan Rolü.....	428
20.6. Değerlendirme ve Sonuç.....	430
Kaynakça.....	434

21.PANDEMİ VE ETİK 437

Barış ŞENTUNA

21.1. Etik.....	437
21.2. Pandemi.....	442
21.2.1. Maske Takmamak Etik Değil midir?.....	443
21.2.2. Sokağa Çıkma Kısıtlamaları Etik midir?.....	449
21.3. Sonuç.....	456
Kaynakça.....	456

22.PANDEMİ VE KOMPLO TEORİLERİ..... 459

Adurrahim KORKMAZ

22.1. Giriş.....	459
22.2. Komplo Teorisi Nedir?.....	460
22.3. Komplo Teorilerinin COVID-19 Pandemisine Bakışı.....	462
22.4. Türk Medyasında COVID-19 Pandemisinin Komplo Teorilerine Yansımaları.....	466
22.4.1. Virüs Laboratuvarında Üretilmiş İddiaları.....	466
22.4.2. Yenidünya Düzeni (Dijitalleşme-Dijital Toplum/Devlet/Devrim).....	467
22.4.3. ABD-Çin Savaşı veya Biyolojik (Biyo-Politik/Biyo-Teknik/Biyo-silah) Savaş.....	469
22.4.4. Şeytani Kıyamet Projesi: Robot insanlar ve Biyolojik Savaşla Biyo-Demografi.....	470
22.5. Komplo Teorilerindeki COVID-19 Yaklaşımının Sosyolojik Değerlendirilmesi.....	472
Kaynakça.....	479

23. MUSİBETLER VE SALGINLARDAN KURTULUŞA İLİŞKİN DİNİ TUTUM: DUA 481

Mustafa ÖZBAŞ

23.1. Giriş	481
23.2. Dua nedir?	485
23.3. Tanrı-Evren-Dua Tasavvuru	487
23.4. Duanın İşlevleri	489
23.5. Toplu Dua ve Kolektif Bilinç.....	491
23.6. Dua İstismarçıları.....	491
23.7. Sonuç	493
Kaynakça.....	494

PANDEMİYE DİNİ YAKLAŞIMLAR VE TARTIŞMALAR

Recep Önal

20.1. Giriş

Tüm dünya Aralık 2019 tarihinde Çin'in Hubei bölgesinin başkenti Wuhan'da ortaya çıkan Koronavirüs (COVID-19) adlı ölümcül virüs salgınıyla karşı karşıya kaldı. Henüz tedavisi bulunamadığı ve yayılması engellenemediği için küresel bir krize dönüşen bu ölümcül virüs, din, dil, ırk, sınır, sınıf, cinsiyet, yaş, makam ayırt etmeden, yüz binlerce insanın ölümüne neden oldu. Bu nedenle Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ/WHO), yayılma hızına, insan sağlığı üzerindeki etkisine ve yol açtığı felakete bakarak koronavirüsü 11 Mart 2020'de pandemi (küresel salgın) ilan etti.

İnsanoğlunun nadir karşılaştığı tarihin en büyük felaketlerinden biri olan bu salgının, dünya üzerinde bir daha her şeyin eskisi gibi olmayacağı bir süreci başlattığını söyleyebiliriz. Çünkü bu gelişme ticaret, ekonomi, eğitim, siyaset, sosyal, kültürel ve dinî hayatı büyük ölçüde olumsuz etkiledi. Öldürücü vasfıyla insanlığı derin bir kaygı, korku ve paniğe sevk eden bu salgının, dünyanın bütün ülkelerinde yayılmaya başlamasıyla birlikte köyler, şehirler ve hatta İtalya gibi ülkeler karantina altına alındı. Salgına karşı tüm dünya elindeki imkân ve araçlarla topyekûn mücadele etmeye çalışsa da henüz tedavisi bulunamadı. Salgının önüne geçmek için toplum içinde sosyal mesafe ve maske uygulamaları, entübe olanları izole etme, karantina ve sokağa çıkma yasağı vb. birtakım tedbirler alınmasına rağmen virüsün yayılışı durdurulamadı. İnsanlar, bu ölümcül virüs